

L METROPO

DEN STORE MAGI

AARHUS TEATER · PROGRAM NR. 2
SCALA

Aksel Erhardsen, Karen Wegener

Forestillingsledere: Eva Dahl,
 Bruno Nielsen-Boreas
 Suffli: Anette Walsøe
 Lys- og lydass.: Kim Engelbrecht,
 Lise Lauridsen
 Tryllekonsulent: Henning Møller
 Belysningsmester: Niels Emil Larsen
 Tonemester: Jens Ravn
 Scenemester: Kai Johansen
 Malersal: Jens Anker Olsen
 Skræddersal: Hanne Gissel,
 Mehmet Hilmi
 Frisør: Joan Gylling
 Rekvisitører: Viggo Bay, Steen Jonassen
 Overregissør: Steen Boutrup
 Teknisk chef: Jørn Walsøe
 Teaterchef: Palle Jul Jørgensen

Foto fra afsluttende prøver: Rolf Linder
 Plakat: Finn Erik Bendixen
 Programredaktion: Jørgen Heiner,
 Magnus Brandstrup
 Tryk: Kannike Tryk A/S, Århus
 Originaltitel: La grande Magia
 Teaterforlag: Arvid Englands Teaterforlag

Premiere 3. september 1988
Opføres frem til 15. oktober 1988
Århus Teater Scala

Forestillingens varighed ca. 2 tim. 40 min.

Den store Magi

Af EDUARDO DE FILIPO

Oversættelse:

MARIE GIACOBBE og THOMAS HARDER

Iscenesættelse:

HANS ROSENQUIST

Scenografi og kostumer:

FINN ERIK BENDIXEN

Komponist:

JENS TOLSGAARD

Lysdesign:

PEDER JACOBSEN

Medvirkende:

Marta di Spelta	KAREN-LIS AHRENKIEL
Mariano d'Albino	HENRIK BIRCH
Oreste Entrugli	KARL ERIK CHRISTOPHERSEN
Roberto Magliano	POUL CLEMMENSEN
Otto Marvuglia	AKSEL ERHARDSEN
Arturo Recchia	JØRGEN FØNSS
Gregorio	LARS HØY
Gervasio Pena	EJNAR HANS JENSEN
Tjener	OLAF JOHANNESSEN
Cologero di Spelta	LARS JUNGGREEN
Fru Locascio, Rosa Entrugli	LIZZI LYKKE
Fru Marino, grædekone	RUTH MAISIE
Gennarino Fucchia, politibetjent ...	DAN SCHLOSSER
Overbetjent	ULF STENBJØRN
Amelia	METTE MUNK PLUM
Zaira	KAREN WEGENER
Fru Zampa, Matilde	TOVE WISBORG
Statister:	
Politibetjent, hotelgæst	LARS BERG
Frk. Zampa	METTE AHRENKIEL
Dragere	BRUNO NIELSEN-BOREAS
	EVA DAHL

Musikken er indspillet i Aarhus Teaters lydstudie.

Musikere: Jens Tolsgaard og Peter Bech-Jessen (klarinet og saxofon).

Lydteknik: Kim Engelbrecht.

Den store magi

Den store magi er et af Eduardo De Filippo's mindst spillede stykker. Da mesterinstruktøren Giorgio Strehler i 1985 satte det op på *il Piccolo Teatro* i Milano, var det ikke blevet spillet siden 1964, da De Filippo selv instruerede det for italiensk fjernsyn. Før da var stykket kun blevet opført ved to forestillingsrækker (ligeledes instrueret af De Filippo): i Trieste, hvor det havde urpremiere den 30. oktober 1948, og i Napoli i 1949. Når De Filippo og andre har tøvet med at tage *Den store magi* op, skyldes det måske den noget blandede modtagelse, stykket fik i 1948 og 1949. Publikum var ganske vist

begejstret, og der var da også anmeldere, der roste De Filippo, fordi han fornyede sig ved at forlade den realisme, der havde præget hans tidligere produktion, og »med denne komedie af pirandellosk tilsnit træder ind i en verden, der er fri af den napoletanske teatertradition, og begynder at betjene sig af allegorier og symbolske billeder,« og »med dette nye værk har foretaget et spring frem mod nye og mere levende udtryksformer.« Men flertallet af anmelderne var enige om, at De Filippo havde »trådt ved siden af i sit forsøg på at gøre Pirandello kunsten efter,« og at han havde »givet

sig i kast med noget, der er større end han selv.« Måske var tiden endnu ikke moden til den ret usædvanlige scenografi og sceneteknik, som De Filippo havde ud tænkt, eller også passede det ikke kritikerne, at De Filippo var ved at forandre sig fra at være en stor *napoletansk* dramatiker til at være en dramatiker, som også turde færdes uden for den ret håndfaste komedietradition, som han havde haft så stor succes med indtil da. Det er set både før og siden: når genre-mestre skifter bås, kan der gå lang tid, før anerkendelsen kommer. Den kom til gengæld i 1985. Det var ikke bare Strehlers Fellini-agtigt fortryllende opsætning, der blev rost i høje toner, det var selve De Filippo's stykke. Anmelderne fremhævede tekstens styrke og stykkets komposition med dens vekselvirkning mellem Otto Marvuglia og Calogero og, at problematikken, der er koncentreret om begreberne illusion og virkelighed, håb, jalousi, tro, er evigt aktuel og rækker ud over både Napoli og Italien. Dagbladet *Repubblica* nøjedes ikke med at minde om Pirandellos indflydelse på De Filippo, men skrev om hans slægtskab med Buñel, Bergman og Borges, og skrev videre om »det sorte hul, hvor Calogeros hukommelse fortaber sig, og hvor vi måske igen om morgenen kan møde troldmændene, djævlueddriverne og åndemanerne, og måske endda Freud, og hylde dem som mestre, mestre ikke i den magi, som foregår ved det trebenede bord, men i Underbevidsthedens store magi.«

Thomas Harder

Karen-Lis Ahrenkiel
Henrik Birch

*Lizzi Lykke, Karl Erik Christophersen,
Ruth Maisie, Lars Høy*

Lizzi Lykke, Ruth Maisie, Tøve Wisborg

Hvad betyder:

Magi: (græsk) trolddom; hekseri

Illusion: (latin) falsk indbildning; blændværk; tryllebillede, hvor man påvirkes af fantasiens frembringelser, som om de var virkeligheden, skønt man ved de ikke er.

Illusionist: tryllekunstner

Massesuggestion: Stemning, der griber en menneskemængde og får den til at handle ukritisk og uselvstændigt

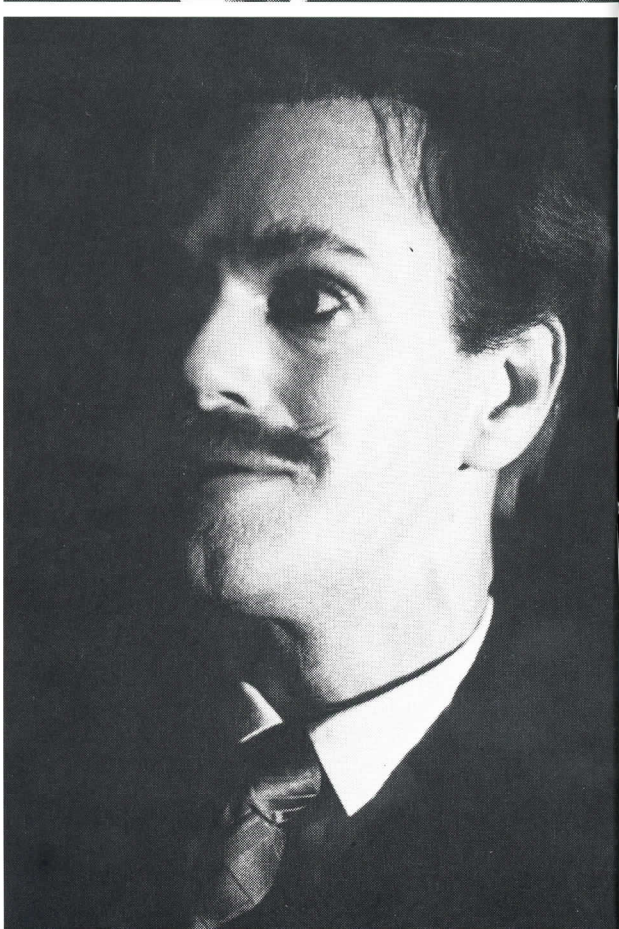
Mnemoniske: (græsk) husketeknik; det, der vedrører huskekunsten

Atavistiske: (latin) genoptræden af egenskaber fra tidligere generationer; arvet lighed med slægtled tidligere end forældre.

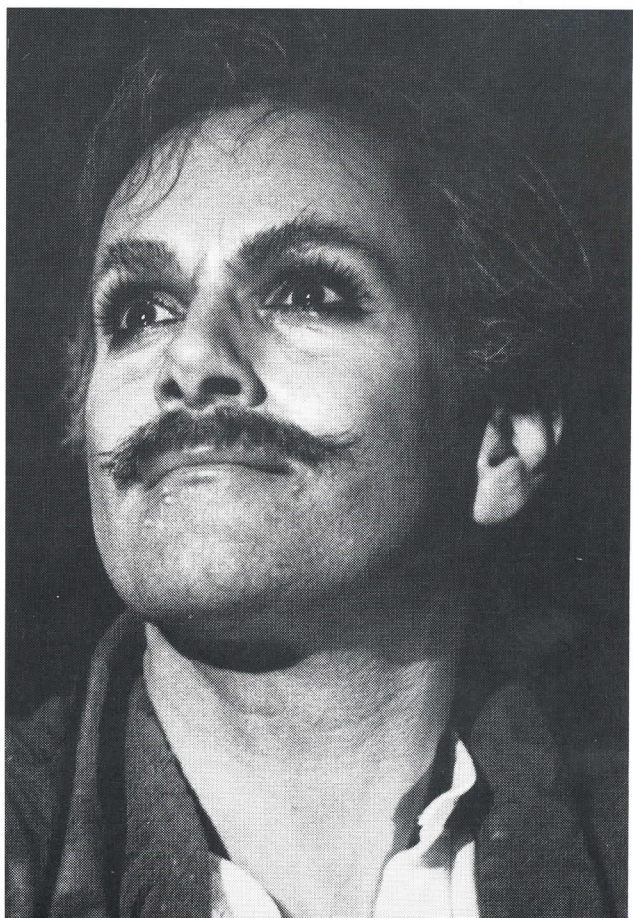
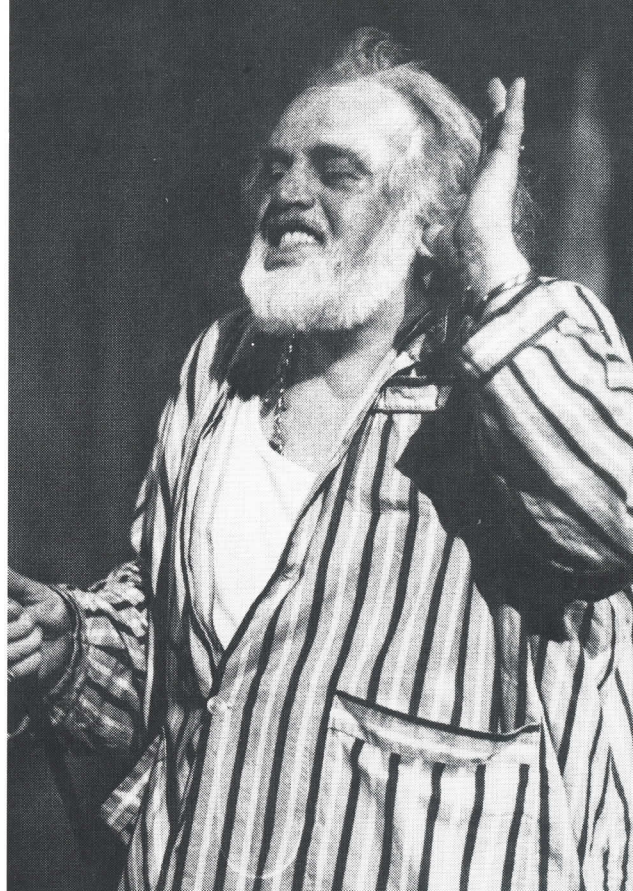

Ulf Stenbjørn, Aksel Erhardsen

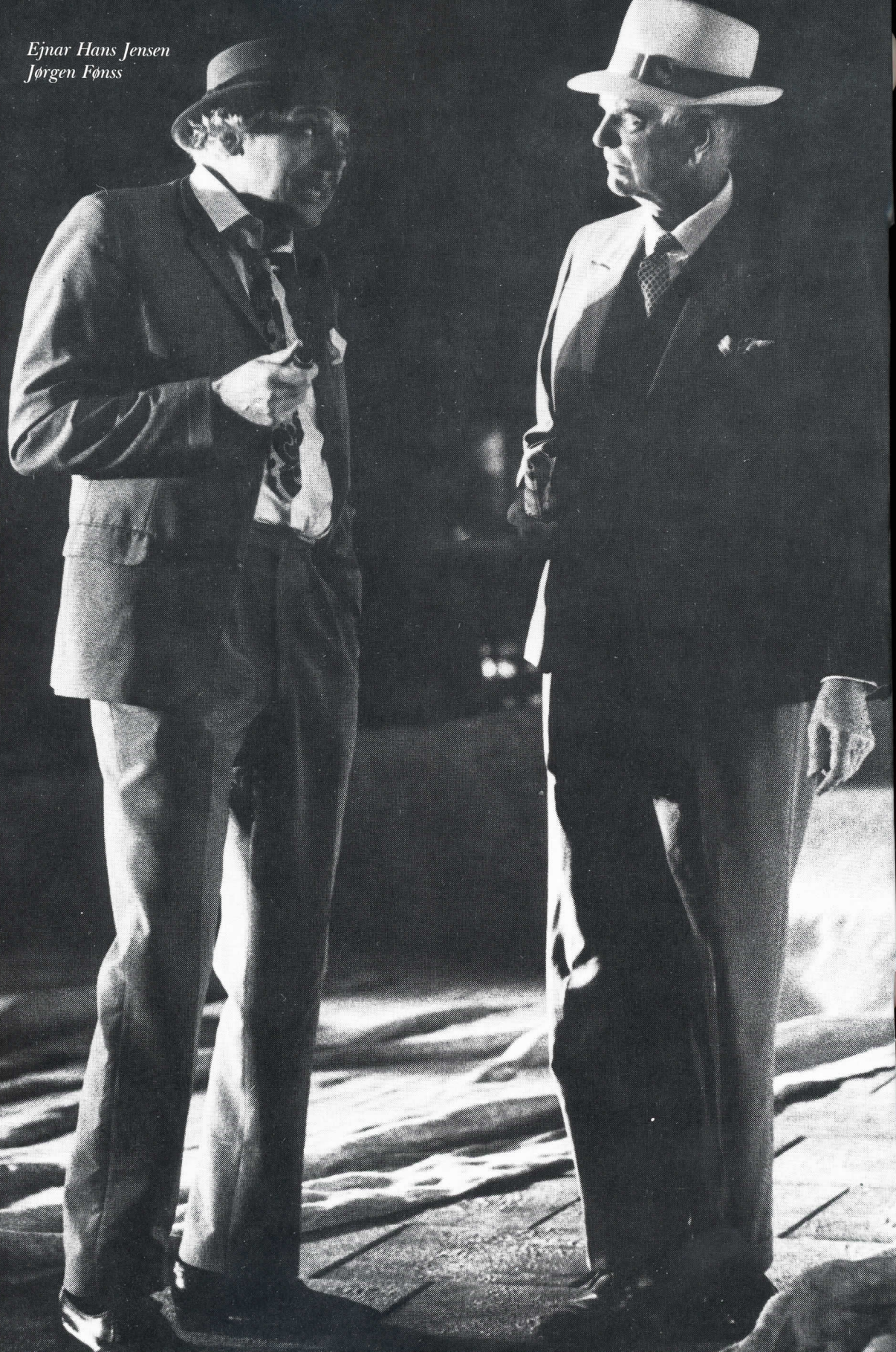

*Ejnar Hans Jensen
Jørgen Fønss*

Eduardo De Filippo

Da forfatteren, skuespilleren og instruktøren Eduardo De Filippo døde i 1984, udløste det noget nær landesorg i Italien. De Filippo, der var lige så gammel som århundredet, var ikke bare en institution (æresdoktor ved universiteterne i Birmingham og Rom, livstidssenator og hædret med utallige andre æresbevisninger), han var også en af Italiens mest populære og - i positiv forstand - folkelige kunstnere.

De Filippo blev født ind i teaterverdenen. Han debuterede som fireårig i rollen som en lille japanerdreng i *Geisha*, et stykke skrevet af hans fader Eduardo Scarpetta. Scarpetta, som både skrev, instruerede og spillede teater, var sin tids mest kendte repræsentant for den klassiske napoletanske komedietradition, en tradition, som hans søn først fortsatte og siden raffinerede og fornyede, og som har præget al hans kunst.

De Filippo lærte teatrets kunst og håndværk ved som barn og ungt menneske at spille med i sin faders stykker og i utallige andre revyer og dialektkomedier. I 1932 dannede han sammen med sin søster Titina og sin broder Peppino teaterkompagniet *Il De Filippo*, som trods det fascistiske regimes modvilje mod dialekter og lokalkultur turnerede i hele Italien og havde stor succes med sit napoletanske repertoire.

I 1944 skiltes brødrene efter en strid. Peppino fortsatte på egen hånd sin karriere som komedieskuespiller og forfatter, og Eduardo dannede *Il teatro di Eduardo*, hvor han fortsatte samarbejdet med sin yndlings-skuespillerinde Titina. For-

Lars Junggreen, Karen-Lis Ahrenkiel

Tove Wisborg, Aksel Erhardsen, Ruth Maisie, Lizzi Lykke, Dan Schlosser, Karen Wegener, Jørgen Fønss, Mette Munk Plum

uden *Il teatro di Eduardo*, som dannede rammen om hele resten af De Filippos karriere, ledede han i en årrække et andet teaterselskab, *Scarpettiana*, som især opførte stykker af Eduardo Scarpetta og andre napole-tanske forfattere. I 1980 debut-terede tredje generation, De Filippos søn Luca, i et stykke in-strueret af sin fader, hvis arvta-ger han er blevet. Som skue-spiller var Eduardo De Filippo berømt for sin nøgterne, næ-sten underspillende, men sam-tidig intense stil, som har dan-net skole hos en hel generation af italienske skuespillere (bog-staveligt talt, i sine sidste år un-

derviste De Filippo i drama ved Roms universitet). Orson Welles har sagt om De Filippo: »Eduardo er en ægte napoleta-ner, men ingen skuespiller er mere nærig med sine bevægel-ser end han. Han nøjes ikke med at beherske scenen, han koncentrerer al opmærksom-hed i salen om sig ... Og han gør det med en næsten uvirke-lig fysisk økonomi. Hans lige findes ikke, ikke engang blandt filmskuespillerne, som man el-lers tror er nødt til at lægge bånd på sig selv på grund af ka-meraets nærhed. Men selv når han spiller i den allerstørste sal, formår Eduardo at projice-

re et »nærbillede« af sig selv helt ned på bageste række. Han er den største skuespiller i verden.«

I tyverne og i begyndelsen af trediverne skrev De Filippo ho-vedsagelig komedier i Scarpet-tias tradition, men i 1936 øgede et kortvarigt samarbejde med den sicilianske forfatter og no-belpristager Luigi Pirandello (1867-1936) hans kunstneriske spændvidde ved at skærpe hans blik og interesse for mere psykologiske og filosofiske pro-blemstillinger. To af De Filip-pos kendteste stykker, *Non ti pago!* (»Jeg betaler dig ikke!«) fra 1941 og *Io, l'erede* (»Jeg, ar-

vingen») fra 1942 er, ligesom *La grande Magia* (1948), stærkt præget af kontakten med Pirandello og dennes univers.

Flere af De Filippos stykker fra efterkrigsårene behandler på én gang poetisk og realistisk den økonomiske og menneskelige elendighed, som krigen bragte med sig, og som mere end noget andet sted trængte sig på i det fattige og sønderbombede Napoli. For eksempel er *Napoli milionaria* (1945) historien om den rådvildhed og de moralske dilemmaer, en ludfattig familie kastes ud i, da den allierede besættelse plud-

selig gør det muligt at tjene penge på sortbørshandel og andre lyssky forretninger. Det er en trist og bevægende historie, men som alle De Filippos stykker rummer den også humor og håb.

De Filippo blev først virkelig anerkendt som forfatter i slutningen af fyrrerne, da tilbøjeligheden til at betragte dialektteateret som underlødigt i forhold til det rigssitalienske langsomt begyndte at vige.

De Filippos senere produktion omfatter rene komedier, samfundssatire og mere psykologisk orienterede dramaer og stykker med elementer af alle

tre genrer. Hans værker er blevet spillet over hele verden, og utallige oversættere har prøvet at løse den uløselige opgave, det er til fulde at gengive den nuance- og associationsrigdom, der ligger i kontrasten og samspillet mellem fremmede rigssprog og dialekter, ligesom talløse instruktører har måttet gå med tungen lige i munden for at holde balancen mellem komedie og tragedie. Selv om humoren og håbet er fælles for alle De Filippos stykker, er melankolien det nemlig også. Den er altid til stede, selv når latteren runger højest.

Thomas Harder

Karen Wegener, Aksel Erhardsen

Aksel
Erhardsen

Poul Clemmensen

Jørgen Fønss, Mette Munk Plum

Forestillinger:

»Mester og Lærling«

Romantisk sangspil af J. C. Hostrup
Opføres 9. sept. - 15. okt.
på Store Scene
mandag-fredag kl. 20, lørdag kl. 16

»Scherfig-Mosaik«

Opføres 3. sept. - 14. okt. i
Scalafoyeren
mandag-fredag kl. 17

»Især om natten«

Eksperimental-teater omkring
tekster af Franz Kafka og René de
Obaldia
Opføres 3. september - 22. september
mandag-lørdag kl. 23.

Forestillinger under indstudering:

»Det bli'r i Familien«

Lystspil af Allan Ayckbourn
Prøver fra 5. september - Premiere
28. oktober Store Scene

»Fristelse«

En nutidig Faustfortælling af Vaclav
Havél
Prøver fra 12. september
Danmarkspremiere 4. november
Studioscenen

»Lille Klaus og Store Klaus«

Børneteateret Filuren
på Aarhus Teater
Prøver fra 9. august
Premiere 5. oktober Stiklingen

